



International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 6, Issue 4, December 2018, p. 12-22

Received	Reviewed	Published	Doi Number
25.11.2018	20.12.2018	30.12.2018	10.18298/ijlet.3232

Learning Management Systems Towards Self-Learning and Self-Evaluation in Foreign Language Education

Ahmet AYCAN¹ & Rıfat GÜNDAY²

ABSTRACT

The aim of this study is to give information on the Learning Management Systems (LMS) used in foreign language education and its effectiveness on the development of basic language skills, the contributions that it has in the process of individual evaluation, areas of usage, the encountered problems and solutions of them. During the study, the LMS which is especially used in Europe in a common sense is searched in terms of its contributions in the foreign language education and its application criterion. In the last years, it has been seen that distance education and online learning have been effectively used by many educational institutions and not only learning isn't tied up only classes any more but also online learning tools have many advantages especially on the development of language skills activities. The contributions of these systems are getting increased day by day on the learners' motor skills and analytic thinking abilities also on the development of competences regarding the ability of solving the different problems fast and practically. In many educational institutions even in primary and secondary educational settings stimulate both technological knowledge and learning process in every level by means of activities like robotic codification; design, code and apply; think, design and code. Today, the LMS are used together with the package program and also open source code systems are developed by the users who have technical infrastructure. Especially in the recent years, we have seen that systems like these have started to be common. In many different departments and areas, digital software's are used as educational materials. In this study, the different system types designed to be used in foreign language education and their application criterion are planned to be given in a detailed way and in light with these information, the question of "how to use creative and innovative technologies in the process of language education?" will be tried to clarify.

Key Words: Foreign language education, learning management systems, self-learning, self-evaluation.

Yabancı Dil Eğitiminde Bireysel Öğrenmeye ve Bireysel Değerlendirmeye Yönelik Öğrenme Yönetim Sistemleri

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, yabancı dil eğitiminde kullanılan Öğrenim Yönetim Sistemlerinin temel dil becerilerinin geliştirilmesi ve bireysel değerlendirme sürecinde sağlamış olduğu katkılar, kullanım alanları, karşılaşılan olası sorunlar ve çözüm önerileri hakkında bilgi sunmaktır. Çalışma boyunca, özellikle Avrupa'da yaygın olarak kullanılan öğrenim yönetim sistemlerinin (Learning Management Systems-LMS) yabancı dil eğitimine yönelik sağladığı katkılar ve kullanım ölçütleri araştırılmıştır. Son yıllarda uzaktan eğitim ve çevrimiçi öğrenme gibi sistemlerin birçok eğitim kurumu tarafından etkin olarak kullanıldığı, öğrenmenin yalnızca sınıf ortamıyla sınırlı olmadığı, sanal öğrenme araçlarının özellikle beceri geliştirme etkinliklerine yönelik pek çok avantaj sağladığı görülmektedir. Öğrenenlerin motor becerilerinin, analitik düşünme yeteneklerinin ve farklı problem türlerini hızlı ve pratik bir şekilde çözebilme yetilerinin geliştirilmesinde bu sistemlerin katkısı her geçen gün artmaktadır. İlköğretim/ortaöğretim de dahil olmak üzere, birçok eğitim kurumunda son yıllarda *Robotik Kodlama, Tasarla, Kodla ve Uygula ve Düşün, Tasarla, Kodla* vb. etkinlikler aracılığıyla her düzeyde öğrencinin hem teknolojik bilgisi geliştirilmekte hem de öğrenme süreçleri pekiştirilmektedir. Günümüzde öğrenim yönetim sistemleri paket program olarak kullanılmakla birlikte, açık kaynak kodlu sistemler teknik altyapıya sahip kullanıcılar tarafından da geliştirilebilmektedir. Ülkemizde de özellikle son yıllarda bu gibi sistemlerin yaygınlaşmaya başladığını görmekteyiz. Farklı birçok alanda dijital yazılımlar eğitim materyali olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmada yabancı dil eğitimine yönelik tasarlanan sistemlerin türleri ve kullanım ölçütleri hakkında detaylı bilgilerin verilmesi planlanmakta ve bu bilgiler ışığında yaratıcı ve yenilikçi teknolojiler dil eğitimi sürecinde etkin bir şekilde nasıl kullanılabilir? sorunsalı üzerinde durulması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil eğitimi, öğrenim yönetim sistemleri, bireysel öğrenme, bireysel değerlendirme.

¹ Araştırma Görevlisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, ahmet.aycan@omu.edu.tr.

² Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, rgunday@omu.edu.tr.

1. Giriş

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimi hayatımızın her alanında birçok yenilik ve kolaylık sağladığı gibi, eğitim alanında da yeni kavramların, yöntem ve tekniklerin ortaya çıkmasına olanak sunmaktadır. *Dijital öğrenme* (digital learning), *e-öğrenme* (e-learning), *e-değerlendirme* (e-assessment), *uzaktan eğitim* (distance learning), *interaktif öğrenme* (interactive learning), *bilgisayar tabanlı öğrenme* (computer-based learning) ve *öğrenim yönetim platformları* (learning management systems) gibi yenilikçi ve yaratıcı teknolojiler, özellikle yabancı dil eğitimine farklı bir boyut ve bir ivme kazandırmaktadır. Bu ivme öğrenenlerin yalnızca motor beceri ve analitik düşünme yetilerinin değil aynı zamanda sosyal yönlerinin de gelişimine katkı sağlamaktadır.

Yabancı dil öğretim yöntemlerinden eylem odaklı yaklaşım modeli, dil öğrenen bireyleri sosyal bir aktör olarak görmekte ve buldukları her ortamda hedef dili etkin bir şekilde kullanmalarını hedeflemektedir. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde dil öğrenen bireyleri, bir dilli kullanan ve öğrenenleri öncelikle “sosyal aktörler” olarak yani, çeşitli durumlarda, belirli bir çevrede ve özel bir hareket sahasında yerine getirmeleri gereken (sadece dille sınırlı da olmayan) görevleri bulunan toplum üyeleri şeklinde tanımlanmaktadır. (2013: 6).

Sosyal aktör olarak değerlendirilen bireylerin hedef dilli kullanırken bazı görevleri de (tasks) yerine getirmeleri beklenir. Bu görevler özellikle *bildirişimsel görevler* olarak bireylerin hem bilişsel hem de duyuşsal yeteneklerini kapsamaktadır. Bu bağlamda, dil öğrenen bireylerin gerçekleştirebilecekleri bu bildirişimsel eylemler için teknoloji araç ve gereçleri birçok olanak sunmaktadır. Bu araç ve gereçler artık bilgiye anında ve her yerde ulaşma imkânı sağlamakla birlikte, kullanıcılara sanal ortamda hedef dili etkin bir şekilde kullanma fırsatı da doğurmaktadır. Web ortamında sunulan materyaller temel dil becerilerinin özellikle de dinlediğini anlama becerisinin gelişimi açısından oldukça önemlidir. Memiş'in belirttiği gibi “Anlama becerisinin gelişimi öğrenmenin ve diğer becerilerde ilerlemenin ön koşuludur. Anlama becerilerinde yeterli düzeye erişmeden yeni bir şey öğrenmek, yazılı veya sözlü olarak kendini ifade edebilmek mümkün değildir” (2018: 1280). Bu bağlamda interaktif öğrenme ortamları bireyin kendi öğrenme hızına ve dil seviyesine uygun birçok eğitsel materyali kullanma fırsatı sunar. Geleneksel sınıf ortamında beceri geliştirme etkinliklerinin sınırlı olması düşünüldüğünde, dil öğrenen bireylerin otantik ve didaktik her türlü materyale sanal öğrenme ortamlarında kolayca ulaşabilmesinin bireysel öğrenme ve bireysel değerlendirme sürecine olumlu katkılar sunacağını söylemek mümkündür.

Öğrenmenin merkezinde her zaman öğrenci yer almalı, teknoloji araçları belirlenen hedeflere ulaşmada yardımcı ve kolaylaştırıcı birer materyal olarak değerlendirilmelidir. Ancak, tüm bu fırsatlar teknoloji araçlarının etkin ve doğru bir şekilde kullanılmasıyla avantaja dönüştürülebilir. Irina (2004:26) bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitime yönelik katkısının, donanım ve eğitim yazılımının seçimiyle ve öğrenme sürecinde nasıl uygulandığıyla ilintili olduğunu belirtmektedir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, bilgi ve iletişim teknolojilerinin temel dil becerilerine yönelik katkıları, avantajları, kullanım alanları, karşılaşılan olası sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri araştırılacaktır. Özellikle yaşam boyu öğrenme bağlamında, öz öğrenme ve öz değerlendirmeye yönelik hazırlanan etkileşimli dil yazılımları, dil öğrenimine yönelik tasarlanan ve pek çok Avrupa ülkesinde etkin bir şekilde kullanılan öğrenim yönetim platformlarının kullanımı ve işlevsellikleri irdelenecektir.

2.2. Araştırmanın Önemi

Yabancı dil öğretimi/öğrenimi sürecinde özellikle ülkemizde pek çok sorun yaşanmaktadır ve bu sorunlara yönelik henüz kalıcı çözüm önerilerinin sunulmadığını söylemek mümkündür. Bu çalışmada hem öğreten hem de öğrenen profili açısından, teknoloji araçlarının kullanım özellikleri ve avantajları hakkında aktaracağımız bilgilerin dil eğitimi alanına katkı sunacağını düşünmekteyiz. Özellikle dil öğrenen bireylerin kolaylıkla erişebileceği ve dil becerilerini geliştirmede kendi öğrenme stiline uygun alternatif etkinliklere ulaşabileceği pek çok etkileşimli yazılımlara yönelik örnekler ele alınmaktadır.

2.3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem Yıldırım ve Şimşek tarafından şöyle tanımlanmaktadır. "Araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar" (2005:187). Bu yöntem türünde, araştırılan konuyla ilgili, gözlem ve deneye gerek kalmadan, yazılı ve görsel-işitsel dokümanlara ulaşılarak bu dokümanların kullanımı, tanıtımı, alana katkıları incelenmektedir.

3. Öğrenim Yönetim Sistemlerinin Yabancı Dil Eğitimindeki Rolü

Bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde öğrenme ve öğretme süreci farklı bir ivme kazanmıştır. Dijital araçlar artık öğrenme ortamını interaktif hale getirmiş, dünyanın neresinde olursa olsun birçok öğreneni dijital platformlarda bir araya getirerek öğrenmeyi kolaylaştırıcı, geliştirici, bilgi paylaşımı, etkileşimi, öğrenme ve öğretme olanaklarını sunma fırsatı sağlamıştır. Günümüzde pek çok interaktif öğrenme modülü, öğrenim yönetim platformu ücretsiz olarak hem ticari hem de eğitim kurumları tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır. Çalışmamızın bu bölümünde dünyada yaygın olarak kullanılan alternatif öğrenme araçlarını, öğrenim yönetim platformlarını, Kitlelesel Açık Online Dersler platformlarını ve bu araçların yabancı dil eğitimindeki yeri, önemi ve sunduğu katkıları örnek uygulamalar ile göstermeye çalışacağız.

Bir öğrenim yönetim platformu olarak Moodle "Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment" (Nesne Yönelimli Dinamik Öğrenme Ortamı) dünyada en yaygın olarak kullanılan ücretsiz ve açık kaynak kodlu interaktif öğrenme modülüdür. Moodle'in resmi sitesinde yer alan güncel istatistikler şu şekildedir: "kayıtlı site sayısı: 103,848, kullanıldığı ülke sayısı: 233, ders sayısı: 15,101,971, kullanıcı sayısı: 129, 743, 418, desteklediği dil sayısı: 139, kayıtlanma sayısı: 569, 135, 682, kaynak sayısı: 133,910637, sınav soru sayısı: 843,325.919" (<https://moodle.net/stats/>).

Avustralya Perth Üniversitesinde bilgisayar mühendisi ve aynı zamanda eğitimci olan Martin Dougimas tarafından 2002 yılında geliştirilen Moodle ülkemizde ve dünyada etkin olarak kullanılmaktadır. Bir Web programlama dili olan PHP "Hypertext Preprocessor" (Üstün Yazı Önışlemcisi) tabanlı çalışan Moodle, Windows, Linux, Unix, Mac OS X işletim sistemleriyle uyumlu bir uzaktan eğitim aracıdır. Moodle aracılığıyla ödev hazırlama, sohbet, dönüt sağlama, ders hazırlama, sınav hazırlama ve uygulama, sözlük kullanımı, web sayfası hazırlama, veritabanı oluşturma, açık uçlu, kapalı uçlu, çoktan seçmeli, likert tip anket hazırlama, atölye çalışması gibi birçok etkinlik gerçekleştirmek mümkündür. Moodle aynı zamanda 15 dil desteği ile telefon uygulaması olarak da kullanılabilir. Moodle'ı diğer Ders Yönetim Sistemlerinden ayıran en temel özelliklerden bazıları, lisans ve bakım-onarım gerektiren pahalı patentli Ders Yönetim Sistemleri'nin aksine, Moodle'ın indirilmesi tamamen ücretsizdir ve istediğiniz ağ sistemine kurabilirsiniz. Herhangi birisi güncellemeleri almak, istemediğiniz özellikleri edinmek ve kaç adet kullanıcının olması gerektiği hususunda sizi zorlayamaz. (Cole&Foster,2005:4). Moodle'ın kullanım ve erişim kolaylığı nedeniyle özellikle uzaktan eğitim bağlamında bireysel öğrenme/değerlendirme sürecine olumlu pek çok katkı sağladığını söylemek mümkündür. Özellikle sınav hazırlama/değerlendirme açısından öğretmen ve öğrencilere sunduğu quiz modülünün özelliklerini Aydın (2013:10) şu şekilde sıralamaktadır:

- Öğretmenler, her bir quiz için başlangıç ve bitiş tarihi belirleyebilirler,
- Öğretmenler, her bir quiz için zaman sınırlaması koyabilirler,
- Öğretmenler, aynı quizin en fazla kaç kere deneneceğinin belirleyebilirler,
- Öğretmenler, her bir quiz için tanımlanmış dönütlerin veya cevapların ne zaman gösterileceğini belirleyebilirler,
- Öğretmenler, quize rastgele soru ekleyebilirler,
- Öğretmenler, bir quizde aynı sorunun en fazla kaç kere deneneceğini belirleyebilirler,
- Öğretmenler, herhangi bir quizi önizleyebilirler,
- Öğrenciler, quizdeki sorulara itiraz edebilirler.

Moodle quiz modülü sayesinde tüm dil becerilerine yönelik interaktif sınav yapılarak objektif bir değerlendirme ve öğrenciye anında dönüt verebilme imkanı sağlanabilir. Öğrencilerin derse katılımından önce moodle aracılığıyla işlenecek konuyla ilgili basit testler yapılarak öğrencilerin önbilgilerini ölçmek mümkündür. Ayrıca, takip edilen müfredata uygun olarak hazırlanan ders materyallerini paylaşmak ve dijital dil dosyası oluşturmak öğrenimin sistemsel bütünlüğü açısından faydalı olacaktır. Moodle vb. online platformlar sayesinde öğrencilerin gelişim süreçleri ve kazanımları sistem üzerinden kontrol altında tutulabilir. Öğrenme çıktılarının öğretmen tarafından raporlandırılması, öğrenme sürecinin sürekli takip edilmesine ve bu süreç boyunca belirlenen eksikliklerin giderilmesine yardımcı olacaktır. Bu sayede, öğrenme süreci ile ilgili veriler dönem sonunda özet bilgileri elde etmek için değil, aynı zamanda dönem boyunca düşük akademik sonuçları ve öğrencinin okulu yarıda bırakmasını engellemek adına öğrenme sürecini "kontrol altında tutmak" için de kullanılır. (Lopez,Faulin, Juan, Cavaller, 2010:132). Öğrenim yönetim platformlarının en önemli özelliği *karma öğrenme* modeline uygun olmasıdır. Öğrenciler zaman ve mekandan bağımsız olarak esnek ve özerk bir öğrenme fırsatı bulabilmektedir. Zameer (2010:24-25), karma öğrenme modelinin öğrencilere yönelik yararlarını şu şekilde sıralar;

- Öğrenciler, eve gidiş-gelişlerini ve park sorunlarını azaltarak evde internet aracılığıyla daha esnek, özgür ve elverişli ortam bulabilirler,
- Hem sınıf ortamında hem de çevrimiçi yapılacak çok sayıda fırsat olduğu için öğretmenleriyle ve diğer öğrencilerle daha fazla iletişim kurabilirler,
- Öğrenciler, web üzerinden sınırsız güncel kaynaklara ulaşabilirler,
- Öğrenciler, zaman yönetimi, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini iyileştirebilir veya geliştirebilir,
- Öğrenciler daha rahat hissedebilecekleri çevreyi (çevrimiçi ya da yüz yüze) seçtikleri için sınıf tartışmalarına daha fazla katılabilirler,
- Öğrenciler çevrimiçi çalışırken veya yazarken dersle ilgili materyallere başvurmak için daha fazla zamana sahiptirler,
- Öğrenciler çevrimiçi ders materyallerine 7/24 erişim hakkına sahiptir,
- Öğrenciler genellikle öğretmenlerinden daha fazla geri bildirim alırlar,
- Öğrenciler bilgisayar ve internet teknolojisini kullanarak yararlı beceriler edinebilirler.

Yaratıcı ve yenilikçi teknolojilerin en önemli özelliklerinden biriside dünyanın farklı yerlerinden milyonlarca insanı internet aracılığıyla Online Ders Platformlarında buluşturmasıdır. MOOC (Massive Open Online Courses) "Kitlesel Açık Online Dersler" sistemi ücretsiz olarak farklı alanlarda kullanıcılara dersler sunmaktadır. Katılımcılar bu sistem sayesinde insanlarla etkileşime geçme, iletişim kurma, bilgi paylaşımı yapma, işbirlikçi öğrenme yoluyla tartışma ve fikir alışverişinde bulunma fırsatı bulmaktadır. "MOOC sınırsız kullanıcıya internet üzerinden ücretsiz erişime izin veren çevrimiçi derslerden oluşmaktadır. MOOC dersleri; videolar, problemler, anketler ve görsellerin yanı sıra, öğrencilerin ve öğretim üyelerinin kendi aralarında etkileşim sağlamalarına yarayan kullanıcı forumlarını da içermektedir". (Ergüney, 2015:15). Dünyada en yaygın olarak kullanılan Mooc sistemlerine Coursera, Open2Study, Khan Academy, Edx, örnek olarak verilebilir. Ücretsiz olarak sunulan bu kurslara internet erişimli her tür araç ile ulaşmak mümkündür.

Online öğrenmenin geleneksel öğrenme modeline göre pek çok avantajı bulunmaktadır. Ottawa Üniversitesi bünyesinde oluşturulan *Online Öğrenmede Çalışma Grubu Raporu*'na göre (2013:18), bu avantajlardan bazıları;

- Öğrenme geleneksel sınıf ortamına göre daha dinamik ve daha aktiftir,
- Öğrenciler birçok kaynağa daha az masrafla ulaşabilir,
- Öğrenme pek çok öğrenme stratejisini barındırarak, öğrencilerin kendi ritimlerine göre gelişimlerine olanak sağlar,
- Yeni araçlar ve sosyal platformlar zaman ve mekan sınırı olmaksızın öğrenciler arasında işbirliğini güçlendirir.

Yabancı dil eğitimi bağlamında dil öğrenen bireyler için Mooc özellikle konuşma ve dinlediğini anlama becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Kullanıcılar hedef dili etkin bir şekilde kullanma fırsatı bularak, iletişimsel becerilerini geliştirebilir. Amerika başta olmak üzere Avrupa'da pek çok ülkede MOOC dil eğitimi bağlamında etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Popüler uygulamalara göz atacak olursak; Alliance Française (Fransız dili ve kültürünü dünyada yaymayı amaçlayan uluslararası bir ağ) CAVILAM projesiyle, yabancı dil olarak Fransızcanın öğrenimine yönelik MOOC

aracılığıyla ücretsiz bir sertifika programı gerçekleştirmektedir. Fransızca öğretmenlerinin profesyonel becerilerini geliştirmek ve iyileştirmek amacıyla dört haftalık, dört modülden oluşan bir sertifika programı düzenlemektedir. Bu programın içeriğinde video kapsülleri, tamamlayıcı kaynaklar, edinilen bilgileri doğrulamak adına testler, forum ve eğitime yönelik pratik çalışmalar yer almaktadır. Ayrıca DELF (Fransızca dilinde eğitim diploması), DALF (ileri seviye Fransızca dili diploması) ve TCF (Fransızca bilgisi testi) sınavlarına yönelik kurslar da ücretli olarak gerçekleştirilmektedir. Bu diplomalar A1-C2 seviyelerinin tümünü kapsamaktadır.

İngiliz dili eğitimine yönelik ise, British Council tarafından MOOC kursları FutureLearn sosyal öğrenme platformu üzerinden ücretsiz olarak pek çok alanda dersler sunmaktadır. Bu kurslar konu başlıklarına göre ortalama 3-6 hafta aralığında ve haftada 3 ya da 4 saat olarak gerçekleştirilmektedir. Kullanıcılar sisteme FutureLearn üzerinden ücretsiz ve internet bağlantısının olduğu her yerde kolaylıkla giriş yapabilmekte ve dil becerilerini geliştirme ve iyileştirme olanakları bulmaktadır. Bu kurslar ayrıca dil öğrenen bireylere master programından faydalanma fırsatı da sunmaktadır. "Söz konusu Master programının nasıl olacağını görebilmek için ücretsiz kursumuza katılabilirsiniz. Bu kursa katılarak aynı zamanda İngiliz Dili Öğretimi Master Programı (Çevrimiçi) ücretinin bir kısmını kapsayan burs imkânından yararlanabilirsiniz. Southampton Üniversitesi ve British Council tarafından geliştirilen [Master programı ile ilgili daha fazla bilgi edinebilirsiniz.](https://www.britishcouncil.org.tr)" (<https://www.britishcouncil.org.tr>).

Bunların dışında, farklı disiplinleri de kapsayan ve özellikle yabancı dil eğitimine yönelik en popüler öğrenim yönetim platformlarını listeleyecek olursak;

- **ATutor:** Ücretsiz ve açık kaynak kodlu bir öğrenim yönetim platformudur. Pek çok üniversite, enstitü, araştırma merkezi ve eğitim enstitüsü tarafından kullanılmaktadır. Atutor; blog sayfaları, forum, fotoğraf galerisi, mesajlaşma, test ve anket özelliklerini barındırmasının yanı sıra Adobe Connect, BigBlueButton ve OpenMeetings gibi video konferans uygulamalarını bu sisteme entegre etmek mümkündür. Atutor 20'den fazla dilde destek vermektedir. <http://atutor.ca/>
- **Claroline:** Açık kaynak kodlu bir e-öğrenme platformudur. Web ortamında online ders hazırlama olanakları sunmaktadır. Yaklaşık yüze yakın ülkede otuz beş dilde hizmet veren bu sistem, öğrenci, öğretmen ve sistem yöneticisi olmak üzere üç farklı rol sunmaktadır. <http://www.claroline.net/>
- **Dokeos:** Online ve açık kaynak kodlu ücretsiz bir ders yönetim sistemidir. Altmış ülkede otuz dört dilde hizmet veren bu sistem, forum, tartışma sayfaları, mesajlaşma, video konferans, açık uçlu soru, doküman paylaşımı, test vb. özellikleri kullanıcılara sunmaktadır. <http://www.dokeos.com/>
- **Olat:** Açık kaynak kodlu bir öğrenim yönetim platformudur. On beş dilde hizmet veren Olat, forum sayfaları, wiki, sınav, tartışma, mesajlaşma, blog sayfaları, anket vb. özellikleri kullanıcılara sunmaktadır. <http://www.olat.org/>
- **Sakai:** Eğitim kurumlarına yönelik tasarlanan ücretsiz açık kaynak kodlu bir öğrenim sistemidir. Yirmi dilde hizmet veren bu platform, forum sayfaları, mesajlaşma, tartışma,

müfredat hazırlama, wiki vb. özelliklerin yanı sıra Adobe Connect, BigBlueButton ve Open Meetings gibi video konferans uygulamalarına da entegre çalışmaktadır. <http://www.sakaiproject.org/>

Bilgisayar kullanımı dışında tablet ve akıllı cep telefonları sayesinde e-öğrenme ve e-değerlendirme süreçlerini gerçekleştirmek de mümkündür. Tablet ve cep telefonlarında internet bağlantısı sayesinde Playstore ve App Store gibi online mağazalardan edinilebilen birçok uygulama dil öğrenim sürecine katkı sağlayabilir. Örneğin, dünyanın en zor dillerinden birisi olan Çince'nin öğrenimine ve pratik yapmaya yönelik tasarlanan *iMobilese* uygulaması sayesinde, Çince öğrenen bireyler pek çok aktiviteyi bu uygulama aracılığıyla gerçekleştirebilmektedir:



Şekil 1 Kaynağın Tablet Versiyonu

Fonksiyonlar:

1. Görüntülenen karakter hakkında bilgi
2. Öğrencilerin, öğretmen tarafından atanan kategorilere, birimlere, favorilere ve günün karakterine göre erişebilecekleri Karakter Kütüphanesi
3. Görüntülenen karakterin nasıl yazıldığını görmek için dokunun
4. Karakteri üç moddan birinde yazmaya çalışmak için dokunun
5. Bir ses kaydetmek, video çekmek veya fotoğraf çekmek ve kaydetmek için dokunun
6. Karakterin aşağı-yukarı ve sol-sağ bölümlerini gösteren bir ızgara göstermek için dokunun
7. Benzer karakterleri görüntülemek için dokunun
8. Karakterin bölümlerini göstermek için dokunun
9. Daha sonra öğrenmek üzere karakter listesine kaydetmek için dokunun
10. Favori karakterlere kaydetmek için dokunun
11. Ana sayfaya geri dönmek için dokunun

12. Sözcük ve cümlelerde karakter kullanımını keşfetmek için dokunun
13. Bir öğretmen tarafından atanan "öğrenmesi gerekenler" listelerine ve karakterlere erişmek için dokunun
14. Bir kelime, deneme ve okul kaynaklarını keşfetmek için dokunun
15. Öğrencilere karakterleri gönderen ve ödevleri atayan öğretmenin aracı
16. Dijital hikayeler oluşturmak ve toplanan medya içeriklerine ulaşmak için dokunun
17. Sosyal Alana erişmek, arkadaşlarınızı yönetmek, yorum göndermek, çalışmak ve başkalarıyla iletişim kurmak için dokunun
18. Uygulama ayarları, profil ayarları, uygulama önerileri ve geri bildirim. (Churchill, 2017:221).

Bu uygulama sayesinde öğrenciler interaktif birçok etkinlik gerçekleştirme fırsatı bulabilmektedir. Ses kaydı alma, video çekme, fotoğraf çekme gibi özellikler öğrenmenin kalıcılığı açısından önemlidir. Öğretmenin de öğrenilmesi gereken kelimeleri, karakterleri ve konuyla ilgili ders materyallerini uygulama üzerinden paylaşması, öğrenmenin kontrol altında tutulması ve sürecin izlenmesi açısından faydalı olacaktır. Yaparak ve yaşayarak öğrenme modeline uygun interaktif aktiviteler öğrencilerin motivasyonlarının artmasını ve yaratıcılığın ön plana çıkmasını sağlar.

İnteraktif etkinlikler kullanıcılara birçok avantaj sunmaktadır. Öğrencilerin dikkatini odaklamaya yardımcı olur (beynin her gün maruz kaldığı milyonlarca duyuşsal uyarıyı dikkate aldığınızda önemlidir), yeni fikirlerle ve bilgilerle çalışarak, uzun süreli bellekte yeni bağlantıların oluşumunu teşvik eder, pekiştirme, prova ve uygulama yoluyla, öğrenenin ihtiyaç duyduklarında öğrendiklerini hatırlamasını kolaylaştırır. (Hubbard, 2013 :10) Bir diğer önemli özellik ise, uygulama üzerinden erişilebilen *sosyal alan* sayesinde öğrenciler birbirleriyle iletişim kurarak işbirlikçi öğrenme modelini uygun etkinlikler gerçekleştirebilmektedir. Öğrenme süreci eşzamanlı (senkron) ve art zamanlı (asenkron) olmak üzere iki farklı türde gerçekleştirilebilir. Kullanıcılar kendi öğrenme hızına uygun, sık tekrar yapabilme, dönüt alabilme, öğrenilen kelimelerin kullanım örneklerini kolaylıkla bulabilme, kelime ve kalıplara yönelik interaktif medya kaynaklarına ulaşabilme imkanları bulabilmektedir.

Günümüzde yaygın olarak kullanılan akıllı cep telefonları *Mobil Öğrenme* kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır. İnternet bağlantısı aracılığıyla birçok uygulama aktif olarak kullanılmaktadır. Bu uygulamalar sayesinde bir ağ aracılığıyla her türlü dokümana istediğimiz her yerde ve zaman sınırı olmaksızın ulaşabilme imkanı buluyoruz. "Bir bilgisayarın yaptığı tüm işlemleri yapma olanağı sunan yeni nesil cep telefonları, 3G teknolojisinin yaygınlaşması ve sunduğu internet erişimi ile artık sadece bir haberleşme aracı olmaktan çıkmış, her tür veri ve dokümana ulaşılabilen, iletişim ve etkileşim olanağı sunan, kısaca çok yönlü kullanılabilen bir araç konumuna gelmiştir".(Günday,2015:232). Yabancı dil öğrenimine ve dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik interaktif sözlükler, basit ara yüzü ile eşzamanlı çeviri programları, video konferans uygulamaları, elektronik kitap okuma ve düzenleme araçları, ses-video kayıt programları, interaktif sunum hazırlama araçları, mesaj ve her türlü görüntülü iletişim yazılımları bireysel öğrenme ve bireysel değerlendirme sürecine olumlu katkılar sunmaktadır. Özellikle sanal veri depolama (bulut) hizmeti verilerin kolaylıkla taşınması ve bulunduğumuz her ortamda bu verilere ulaşılabilmesi adına oldukça önemlidir. Yabancı dil eğitimine yönelik oldukça fazla sayıda uygulama bulunmaktadır. Bu uygulamalar arasında yaygın olarak kullanılanları sınıflandıracak olursak;

UYGULAMA ARAÇLARI	ERİŞİM ADRESİ
Sunum Hazırlama <ul style="list-style-type: none"> • Prezi • Powtoon • Docs.google • Microsoft Sway 	https://prezi.com/ https://www.powtoon.com/home/ https://www.google.com/intl/tr_tr/docs/about/ https://sway.com/
Video <ul style="list-style-type: none"> • Youtube • Wevideo • PowToon • Edpuzzle 	https://www.youtube.com/?hl=tr&gl=TR https://www.wevideo.com/ https://www.powtoon.com/home/ https://edpuzzle.com/
İnteraktif Değerlendirme <ul style="list-style-type: none"> • Kahoot • Socrative • Quizziz • Formative • FlipQuiz • Quizalize 	https://kahoot.com/ https://www.socrative.com/ https://quizziz.com/ https://goformative.com/ https://flipquiz.me/ https://www.quizalize.com/
Kavram Haritaları <ul style="list-style-type: none"> • Mind Map • iBrainstorm • Popplet • MindMeister 	http://www.mindmapping.com/ http://www.ibrainstormapp.com/ http://popplet.com/ https://www.mindmeister.com/
Not Alma <ul style="list-style-type: none"> • Evernote • Notability • Google Keep 	https://evernote.com/intl/tr http://gingerlabs.com/ https://www.google.com/keep/
Dijital Portfolyo <ul style="list-style-type: none"> • Seesaw • Weebly 	https://web.seesaw.me/ https://www.weebly.com/online-portfolio
Öğretim Yönetim Sistemleri <ul style="list-style-type: none"> • Schoology • Moodle • İclicker 	https://www.schoology.com/ https://moodle.org/?lang=tr https://www.iclicker.com/
Elektronik Kitap <ul style="list-style-type: none"> • Book Creator • Internet Archive • Google Books • Project Gutenberg • Scribd • Open Library • Kindle 	https://bookcreator.com/ https://archive.org/ https://books.google.com.tr/ http://www.gutenberg.org/ https://tr.scribd.com/ https://openlibrary.org/ https://www.amazon.com/kindle-dbs/id/kcp
Sanal Depolama <ul style="list-style-type: none"> • Google Drive • Dropbox • Microsoft OneDrive 	https://www.google.com/drive/ https://www.dropbox.com/ https://onedrive.live.com/about/tr-tr/
Sosyal Öğrenme Platformu <ul style="list-style-type: none"> • Edmodo • Google Classroom • Memrise • Coursera • GoSoapBox 	https://www.edmodo.com/?language=tr https://edu.google.com/?modal_active=none https://www.memrise.com/tr/ https://about.coursera.org/ https://www.gosoapbox.com/
Dil Öğrenimine Yönelik Web Sayfaları <ul style="list-style-type: none"> • Duolingo • Lingq • FluentU • British Council • Le Point du FLE • Le Plaisir d'Apprendre 	https://tr.duolingo.com/ https://www.lingq.com/ https://www.fluentu.com/ http://learnenglish.britishcouncil.org/en https://www.lepointdufle.net/ http://www.leplaisirdapprendre.com/

4. Sonuç

Çalışmamız boyunca yabancı dil eğitime yönelik tasarlanan yaratıcı ve yenilikçi teknolojilerin yardımcı birer araç ve materyal olarak öğrenme ve öğretme sürecine etkilerini incelemeye çalıştık. Dijital çağ olarak adlandırdığımız günümüz dünyasında bu teknolojilerin eğitim sistemlerine entegre edilmesi oldukça önemli bir husustur. Yaptığımız alan araştırması neticesinde; özellikle Avrupa'da pek çok ülkede ve eğitim kurumlarında bu teknolojilerden azami oranda yararlanıldığını, dil eğitim sürecinin işbirlikçi öğrenme, yaparak ve yaşayarak öğrenme, senkron/asenkron öğrenme ve sosyal öğrenme modellerine uygun bir şekilde gerçekleştirildiğini söylemek mümkündür. Ancak ülkemizde bu sistemlerin yeterince ve etkili bir şekilde kullanılmadığını görmekteyiz

Öğrenim yönetim platformlarının özellikle lisans düzeyinde yaygın olarak kullanılması için gerekli çalışmaların yapılması öğrenmenin sürekli kontrol altında tutulmasına katkı sağlayacak ve bu sürecin izlenmesi hem öğretmen hem aile hem de öğrenciler açısından faydalı olacaktır. Sonuç olarak diyebiliriz ki; teknolojinin yardımcı bir ders materyali olarak geleneksel sınıf ortamlarında kullanılmasının, özellikle dil becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlaması ancak sistematik bir planlama ile mümkün olabilir. Bu bağlamda eğitimde teknoloji entegrasyonu sürecinde dikkat edilmesi gereken hususları özetleyecek olursak;

1. Teknoloji araç ve gereçlerinin öğretim/öğrenim programlarına uygun olarak seçilmesi gerekmektedir,
2. Etkili bir öğretimin/öğrenimin gerçekleştirilebilmesi için sınıf ortamında gerekli fiziki altyapının planlanması ve olası sorunlara karşı çözüm önerilerinin önceden tasarlanması gerekmektedir. Aksi halde yarar sağlayacağını düşündüğümüz sistemler teknik aksaklıklar nedeniyle öğretme/öğrenme sürecini olumsuz yönde etkileyebilir,
3. Web ortamında sunulan kaynaklar öğrenmenin merkezinde yer almamalıdır, bu materyaller yalnızca öğretmeyi/öğrenmeyi kolaylaştırıcı yardımcı birer materyal olarak kullanılmalıdır,
4. Sanal ortamda yararlı bilgilerin ve kaynakların yanı sıra bilgi kirliliğine yol açan materyaller de yer almaktadır. Bu nedenle kullanılacak ve yararlanılacak etkinliklerin seçiminde dikkat edilmesi gerekmektedir,
5. Web ortamı, dil öğrenen bireylerin yalnızca motor becerilerini, analitik düşünme yetilerini geliştirme fırsatının yanı sıra, öğrenenlerin sosyal birer aktör olarak hedef dili etkin bir şekilde kullanabilmeleri adına oldukça önemli fırsatlar sunmaktadır.

Kaynakça

Alexeyeva, I. (2004). Ethical, Psychological and Societal Problems of the Application of ICTs in Education. UNESCO, Institute for Information Technologies in Education.

Aydın, Ö. (2013). Yeni Başlayanlar İçin Moodle. Bilkent Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, s.1-23.

Churchill, D. (2017). *Digital Resources for Learning*. Springer:Hong Kong

Cole, J. & Foster, H. (2005). Using Moodle, Teaching with the Popular Open Source Management System. O'Reilly Community Press: USA.

Ergüney, M. (2015). Uzaktan Eğitimin Geleceği: MOOC (Massive Open Online Course), Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt:4, Sayı:4, s.15-22.

Günday, R. (2015). *Yabancı Dil Öğretiminde Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler ve Multimedya Araç ve Materyalleri*. Favori Yayınları: Ankara.

Hubbard, R. (2013). *The Really Useful eLearning Instruction Manual*. Wiley: Cornwall.

Lopez, F.L& Faulin, J. & Juan, A.A. & Cavealer, V. (2010). Monitoring and Assessment in Online Collaborative Environments: Emergent Computational Technologies for E-Learning Support. Information Science Reference: New York.

Memiş, M.R. (2018). Kelime Hazinesi ve Yabancı Dilde Kelime Öğretimi Üzerine. Turkish Studies. 13/19, s.1273-1289.

MEB. (2013). Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni. s.6.

Pinet, R. (2013). Rapport du Groupe de Travail sur l'Apprentissage en Ligne, Université d'Ottawa, Service d'Appui à l'Enseignement et à l'Apprentissage.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 5.baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Zameer, W. (2010). Effect of Implementation of Blended Learning on the Learning of Students and Teachers. Hamdard Institute of Education and Social Sciences, Karachi: Hamdard University.

<https://www.britishcouncil.org.tr/english/mooc/understanding-language-learning-and-teaching>
eriş.tar:15.06.2018.

<https://moodle.net/stats/> eriş.tar:10.06.2018.